


<https://doi.org/10.28925/2311-259x.2024.3.7>
УДК 81'27(=111):[808.1:070.1]

Наталя Талавіра

Київський національний лінгвістичний університет
вул. Велика Васильківська, 73, Київ, 03150, Україна
 <https://orcid.org/0000-0002-5600-5893>
n_talavira@ukr.net

МОДЕЛІ АРАНЖУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ НОВИННИХ ТЕКСТІВ

Актуальність статті зумовлена увагою сучасних лінгвістів до вивчення текстів різних жанрів і їхнього впливу на аудиторію. Об'єктом дослідження пропонуваної розвідки служать тексти новин, які вдаються до переконання адресатів у правдивості описаного, впливу на їхнє сприйняття, судження та світогляд. Постає проблема, яким чином новинні тексти керують читачами для формування в них конкретної точки зору на описану подію. Персуазивний характер новинних текстів уможливив їхнє вивчення із застосуванням риторичних засобів впливу: етосу, логосу та пафосу. Метою дослідження є встановлення моделей організації новинних текстів на рівні їхньої композиції й лінгвального оформлення. Новизна роботи полягає у використанні конструктивного підходу, який спирається на морфосинтаксичні конструкції як поєднання форми, значення і функцій, що зберігаються на ментальному рівні. Мовленнєвою реалізацією конструкцій є конструкти, що репрезентують різноманітні відношення навколишнього світу. Під час дослідження були застосовані метод суцільної вибірки, компонентного, кон-текстуального та риторичного аналізів. Матеріалом дослідження послужили 150 новинних текстів англomовного міжнародного сайту BBC News.

Результати дослідження. Моделі організації новинних текстів відображають їхній вплив на цільову аудиторію. Залежно від типу конструкту і його місця в заголовку, інтродуктивному, постінтродуктивному абзацах та основному тексті новин виокремлено три моделі: дескриптивну, авторизаційну, емотивну. Згідно з дескриптивною моделлю, новинні тексти апелюють до логосу завдяки представленим аргументам, судженням і фактам та характеризуються фокусуванням, тобто повторенням ідентичних або синонімічних агентивних конструктів у послідовних абзацах. Авторизаційна модель побудови новинних текстів ґрунтується на етосі, тобто зверненні до відомих особистостей, експертів і свідків події як засобу переконання та джерела інформації. Ця модель утілена предикативними конструктами на позначення мовлення в заголовку або інтродуктивному абзаці. Емотивна модель аранжування новинних текстів апелює до пафосу і представлена емотивними предикативними конструктами або оцінними структурами. Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у вивченні новинних повідомлень про виступи відомих особистостей і політиків та наративів із застосуванням конструктивного підходу.

Ключові слова: новинний текст; персуазивність; морфосинтаксична конструкція; конструкт; модель аранжування тексту.

Вступ

Новинні тексти вивчають у наративному та персуазивному руслах. За першого підходу лінгвісти розглядають новини як історії (news stories), що відображають перебіг подій, і виокремлюють прототипові новинні тексти (news texts), новинні повідомлення (news reports), коментарі (news commentaries), наративи (news narratives). Власне новинні тексти представляють факти про останні події (Lurano, 2018, p. 51), даючи відповідь на базові запитання: хто? що? коли? де? чому? як? (Cotter, 2011, p. 28). Повідомлення передають зміст офіційних документів, заяв і публічних промов, тоді як коментарі аналізують та інтерпретують події дня. Наративи містять риси художнього тексту: сюжет, вираження думок і почуттів героїв, розмовний стиль викладу, розвиток персонажів (Głaz, Trofymczuk, 2020).

Персуазивний підхід до вивчення новинних текстів розглядає їх як засіб нав'язування авторського бачення описаної ситуації (Coticchia and D'amato, 2018, p. 226), «впливу на кристалізацію наших думок», що, своєю чергою, скеровують і контролюють наші вчинки та поведінку (Abbas, 2020, p. 883), формують сприйняття, змінюють переконання (Abbas, 2020, p. 884). Тобто новинні тексти доносять відомості до цільової аудиторії та переконують її в правдивості повідомлюваного (Потапенко, 2019, p. 65). Персуазивність текстів новин дає змогу вивчати їх в аспекті медійної риторики, яка стандартизує моделі впливу через логос із залученням аргументів і фактів, етос, тобто апеляцію до авторитетів, і пафос, що звертається до емоцій (Browse, 2018, p. 27).

З огляду на вищевказане постає проблема, яким чином новинні тексти здійснюють вплив на цільову аудиторію, які чинники переконують

адресатів читати новину і вірити повідомленим фактам. Мета пропонованої розвідки полягає у встановленні моделей організації новинних текстів на рівні композиції та лінгвального оформлення. Новизна дослідження зумовлена застосуванням конструкційного підходу в аналізі новинних текстів з оперттям на морфосинтаксичні конструкції як поєднання форми, значення та функції (Goldberg, 2006, р. 5).

Теоретичні засади

Встановлення моделей побудови новинних текстів передбачає їхнє вивчення на двох рівнях: композиційному та семантичному. З композиційної точки зору аранжування новинних текстів спирається на вже класичну структуру, яку виокремив Т. ван Дейк (1985) з урахуванням релевантності подій, коли найбільш вагома згадується першою (Yarlott et al., 2018, р. 26). Виокремлюють такі категорії: заголовок, що виражає найважливішу тему новинного повідомлення; інтродуктивний абзац, який розширює заголовок; постінтродуктивний абзац, тобто перше висловлювання абзацу основного тексту, що уточнює зміст заголовка та інтродуктивного абзацу; головна подія, де описується найбільш важливе з того, що відбулось; попередні події, які нагадують читачеві про те, що сталося раніше; фонові інформації, що дає «загальний, історичний, політичний чи соціальний контекст або умови цих подій»; наслідки, які вказують на події, спричинені головною; вербальні реакції, які містять цитати (Dijk, 1985, р. 86–88).

У ракурсі семантики новинні тексти вербалізуються конструктами, які є мовленнєвими виявами морфосинтаксичних конструкцій (Diessel, 2015, р. 302). Останні зберігаються в довготривалій пам'яті мовця (Hoffmann, 2022, р. 3), функціонують як стале утворення (Nordquist, 2023) та представлені різнорівневими одиницями: морфемами, словами, ідіомами, синтаксичними структурами (Goldberg, 2006, р. 5). Морфосинтаксична конструкція є поєднанням ментального і мовного та може бути заповнена різними засобами за рахунок наявних у ній відкритих слотів (Hilpert, 2021, р. 7). На парадигматичному рівні лексема-філер заповнює слот, пов'язаний у синтагматичному плані з усією абстрактною конструкцією (Ungerer, & Hartmann, 2023, р. 27). Так, конструкти *cupful*, *glassful*, *handful*, *mouthful*, *spoonful* містять дві позиції: слот для контейнера, заповнений іменником на позначення вмістища, і слот для кількості, відображений суфіксом *-ful*.

У новинних текстах конструкти експлікують різноманітні відношення докільця: учасників події, її перебіг, час і місце, причини тощо.

Методологія дослідження

Пропонована розвідка містить три етапи аналізу моделей побудови новинних текстів: таксономічний, заголовний, текстовий.

На таксономічному етапі встановлюємо типи конструктивів, представлені у відібраних текстах: агентивні, предикативні, локативні, темпоральні, каузативні, квантитативні. Агентивні конструкти називають учасників подій і містять у своїй структурі декілька позицій для характеристики осіб. Так, структура *Amazon founder Jeff Bezos* (www.bbc.com, 14.02.2024) включає одиниці на позначення компанії (*Amazon*), соціальної ролі (*founder*), імені (*Jeff*) та прізвища (*Bezos*). Предикативні конструкти, що виділяємо на основі предикату, вживаються на позначення мовлення (*urges people*), переміщення (*leaves hospital*), перцептивних відношень (*hears different accounts*), суспільного примушення (*detains South Korean man*), шкоди (*have been injured in a missile attack*), аспектуальні (*begins sea trials*), емотивні (*annoys both sides of debate*). Локативні конструкти відображають місце певної події (*in Colombia, over Pacific Ocean*), тоді як темпоральні вказують на її часові характеристики (*after 87 years, during holidays*). Каузативні структури представляють привід для події (*dies of cancer*), а квантитативні — її числові показники (*worth over \$4bn*).

На заголовному етапі вивчаємо вживання конструктивів у заголовку з оперттям на три позиції розподілу уваги цільової аудиторії: привернення за рахунок висунення на початок конструктивів, близьких до картини світу адресатів; утримання, яке захоплює увагу читачів завдяки предикативним структурам; і спрямовування, коли фінальний конструкт стимулює до ознайомлення з текстом новин повністю (Potapenko, 2021, р. 3).

Метою текстового етапу є визначення моделей структурації всього тексту з урахуванням типу конструктивів, виокремлених на таксономічному етапі, та їхнього вживання в послідовних абзацах тексту. Проаналізовані новинні тексти аранжовані трьома моделями: дескриптивною, авторизаційною, емотивною. Дескриптивну модель фіксуємо, якщо в позиції привернення уваги заголовка вживається агентивний конструкт на позначення відомої особистості або пересічної людини, діяльність якої вирізняється серед інших. На початку інтродуктивного та постінтродуктивного абзаців, а також наступних речень тексту новин використовуються синонімічні конструкти, які заповнюють різні слоти агентивних конструкцій для представлення людини: посада, вік, національність тощо. У позиції утримання уваги заголовка новинних текстів, побудованих згідно з дескриптивною моделлю, вживаються предикативні конструкти на позначення діяльності (переміщення, суспільного примушення, шкоди) або аспектуальні, які описують розвиток ситуації чи її завершення. У подальших абзацах тексту деталізується інформація щодо головної події. Авторизаційну модель встановлюємо з оперттям на предикативні конструкти на позначення мовлення, які вживаються в позиції утримання уваги або її спрямовування в заголовку,

інтродуктивному абзаці, тоді як основна частина статті містить висловлювання експертів, свідків, високопосадовців стосовно події, її причин і наслідків без деталізації самої ситуації. Емотивну модель визначаємо завдяки емотивним предикативним конструктам у заголовку, конструктам на позначення мовлення в інтродуктивному абзаці для специфікації джерела інформації та вживанню оцінних конструкцій в основному тексті.

Під час дослідження були застосовані метод суцільної вибірки, компонентного, контекстуального та риторичного аналізу.

Із застосуванням запропонованої методології наведені результати вивчення 150 новинних текстів, дібраних на англійському сайті BBC News (<https://www.bbc.com/news>). Тексти для аналізу були вибрані із секції «Новини» протягом січня — березня 2024 року без обмеження в плані теми, регіону або дати з метою встановлення моделей аранжування новин з урахуванням їхньої композиції та вжитих конструктивів, а не події чи країни.

Виклад основного матеріалу

Моделі організації новинних текстів відображають спосіб нав'язування журналістського бачення ситуації. Залежно від типу конструкту і його місця в новинному тексті виокремлено три моделі: дескриптивну, авторизаційну, емотивну.

Дескриптивна модель репрезентує події з опорою на факти, які відображають реальні події чи явища, дані інформаційних агентств і якнайточніше репрезентують матеріал за допомогою предикативних конструктивів, зокрема аспектуальних, каузативних, на позначення переміщення, суспільного примушення та шкоди. 52 новинні тексти (35 % від загальної кількості дібраних статей), аранжовані згідно з цією моделлю, апелюють до логосу, тобто до аргументів, фактів, суджень, статистики, кількісних даних. Залежно від фокусування, яке пов'язане з повторенням конструктивів, що позначають один референт, у послідовних абзацах для утримання уваги аудиторії виокремлюємо три варіанти дескриптивної моделі: початкове, поступове, рамкове й уточнювальне фокусування.

Початкове фокусування здійснюється за рахунок концентрації на референті, представленому в заголовку в позиції привернення уваги та на початку наступних абзаців синонімічними конструктами:

1. *Golriz Ghahraman: New Zealand MP resigns following shoplifting allegations*
2. *A New Zealand MP has resigned following multiple allegations of shoplifting, which police are investigating.*
3. *Golriz Ghahraman, of the Green Party, is alleged to have stolen three times from two clothing stores – one in Auckland and the other in Wellington.*
4. *The former UN human rights lawyer made history in 2017 as the first refugee in the country's gov-*

ernment. She once held her party's justice portfolio. (www.bbc.com, 16.01.2024)

У наведеному новинному тексті висунуто в початкову позицію заголовка й наступних абзаців новини агентивні конструкти *Golriz Ghahraman: New Zealand MP* (1), *a New Zealand MP* (2), *Golriz Ghahraman, of the Green Party* (3), *the former UN human rights lawyer* (4). Уживання двох агентивних конструктивів *Golriz Ghahraman* та *New Zealand MP* у заголовку (1) акцентує невисокий статус політика, яка невідома широкій цільовій аудиторії видання. Подальше фокусування полягає у висуненні в ініціальну позицію інтродуктивного абзацу суб'єктно-предикатної структури *a New Zealand MP has resigned* (2), яка повторно акцентує звільнення парламентарія, адже саме цей факт утримує увагу адресата на повідомленні. Суб'єктно-предикатний конструкт *Golriz Ghahraman, of the Green Party is alleged to have stolen* (3) указує на недоведену інформацію за рахунок компонента *is alleged* (Longman), акцентуючи персуазивний характер новини, за якого передбачувана ситуація подається як факт. Суб'єктно-предикатна структура *the former UN human rights lawyer made history* (4) висуває в ініціальну позицію попередню професію політика й відображає її високий статус на СУСПІЛЬНІЙ ВЕРТИКАЛІ, що додатково наголошує на винятковості події та є прихованим засобом маніпуляції адресатами.

Початкове фокусування з ефектом інтенсифікації досягається за рахунок агентивних конструктивів, які поступово деталізують інформацію про референта, збільшуючи персуазивний статус повідомлення:

1. *Cheltenham man leads police on 141 mile car chase across England*
2. *A man who told police his driving had been "brilliant" after leading them on a dangerous 141 mile (226 km) car chase across England has been jailed.*
3. *Lauchlan Pritchard, 25, ignored police from Gloucestershire to Kent last year, because his partner was in labour and he wanted to get there in time.*
4. *Refusing to stop for officers, he also tried to ram a police car and drove the wrong way on a dual carriageway.*
5. *Pritchard, of Pennine Road in Cheltenham, was jailed for 12 months.* (www.bbc.com, 23.01.2024)

У наведеному новинному тексті в позиції привернення й утримання уваги заголовка вжито суб'єктивно-предикатний конструкт *Cheltenham man leads police* (1), який передає виконання типової дії за рахунок предикативної структури на позначення переміщення *leads police* невідомою особистістю, позначеною агентивною одиницею з топонімом *Cheltenham* і загальним іменником *man*. Для підсилення впливу на читача в позиції спрямовування уваги заголовка використано локативний конструкт *across England*, який специфікує місце події. Уживання агентивного конструкту *a man* в ініціальній позиції інтродуктивного абзацу (2) посилює переконувальний

ефект, оскільки стимулює адресатів шукати деталі про особу в подальших абзацах. Інтенсифікація репрезентації учасника події здійснюється в постінтродуктивному абзаці за допомогою суб'єктно-предикатної структури *Lauchlan Pritchard, 25, ignored police* (3), у складі якої агентивний конструкт включає ім'я та прізвище чоловіка *Lauchlan Pritchard* і квантитативну одиницю *25*, наближуючи його до цільової аудиторії. Агентивний конструкт *Pritchard, of Pennine Road in Cheltenham* (5) специфікує місце проживання учасника подій, посилюючи інтенсифікацію викладу матеріалу.

Поступове фокусування полягає в послідовному винесенні в початкові позиції абзаців конструктів на позначення референтів, представлених у заголовку:

1. *Alain Delon: Police seize 72 guns from French film star's home*

2. *French police have seized 72 firearms and more than 3,000 rounds of ammunition from the home of screen legend Alain Delon.*

3. *A shooting range was also found at the actor's home in Douchy-Montcorbon, about 135 km (84 miles) south of Paris.*

4. *Prosecutors said Mr Delon did not have a permit to allow him to own a gun.*

5. *The actor, 88, was a star of the golden era of French cinema, known for his tough-guy persona on screen in hits like The Samurai and Borsalino.* (www.bbc.com, 28.02.2024)

У наведеному тексті новин у позицію привернення уваги заголовка винесено два конструкти: агентивний *Alain Delon* і суб'єктно-предикатний *police seize* (1), а також квантитативну структуру *72 guns* (1) у позицію утримання уваги. Інтродуктивний абзац містить у сильній позиції суб'єктно-предикатну структуру, синонімічну тій, що представлена в заголовку, — *French police have seized* (2), потім уточнено кількість зброї розширеним квантитативним конструктом *72 firearms and more than 3,000 rounds of ammunition* (2). У постінтродуктивному абзаці конструкт *a shooting range* (3) апелює до місця, де практикуються в стрільбі (Collins), а тому корелює з двома структурами із заголовка: *72 guns* і *French film star's home* (1). У наступному абзаці суб'єктно-предикатна структура *prosecutors said* співвідноситься з конструктом *police seize* у заголовку і підкреслює продовження розслідування злочину. Лише в наступному абзаці висунуто в сильну позицію конструкт *the actor* (5), що апелює до агентивної структури *Alain Delon* (1). При цьому вживання означеного іменника для представлення актора і згадка про нього після опису кримінального провадження в блоці попередніх подій понижують його статус.

Рамкове фокусування полягає в повторенні конструкта, який вжитий у позиції привернення уваги заголовка, в ініціальной позиції інтродуктивного абзацу, та акцентуванні референта,

представленого в позиції спрямовування уваги заголовка, подібними структурами на початку абзаців в основній частині тексту новин, наприклад:

1. *German train drivers stage longest strike on record*

2. *Train drivers across Germany have begun a strike that is set to last for six days, their longest stoppage on record.*

3. *The walk-out, called by the GDL rail drivers' union, hit passenger trains from 02:00 on Wednesday but goods-train drivers were also involved.*

4. *Millions of Germans were caught up in the action as the union escalated a long-running dispute with state-owned Deutsche Bahn.*

5. *The latest strike marks the fourth round of action since November.*

7. *The stoppage is unprecedented on Germany's railways, with passenger trains affected for 136 hours.* (www.bbc.com, 24.01.2024)

У заголовку наведеного тексту агентивний конструкт *German train drivers* (1) повторюється в інтродуктивному абзаці *train drivers across Germany* (2), де локативна структура *across Germany* акцентує територіальні межі події. Конструкт на позначення страйку, вжитий у позиції спрямовування уваги заголовка *longest strike on record* (1), знову представлений у кінці інтродуктивного абзацу (*longest stoppage on record*) і висунутий у початкові позиції трьох абзаців основної частини: *the walk-out* (3), *the latest strike* (5), *the stoppage* (7). Концентрація уваги на страйку підсилюється предикативними структурами, які подають подію як джерело ПРОТИДІЇ (*hit passenger trains*), указують її місце на ВЕРТИКАЛІ: високе (*marks the fourth round*) та найвище (*is unprecedented*).

Варіант **уточнювального фокусування** структурує тексти, заголовок та інтродуктивний абзац яких концентрують увагу на референті, представленому в позиції привернення або спрямовування уваги, а основний текст містить причини певної події та/або реакції посадовців.

1. *China: At least eight dead, dozens missing in Yunnan landslide*

2. *At least eight people have died and dozens are still missing after a landslide struck China's southwestern province of Yunnan.*

3. *The landslide in Zhaotong city happened at 05:51 local time (21:51 GMT) on Monday, trapping 47 people.*

4. *President Xi Jinping has ordered an "all-out" rescue in the area which is experiencing sub-zero temperatures.*

5. *The cause of the landslide remains unclear, but the remote, mountainous region is prone to them.* (www.bbc.com, 22.01.2024)

У цьому новинному тексті суб'єктно-предикатні структури *eight dead* та *dozens missing* (1) повторюються в інтродуктивному абзаці (2). Конструкт *Yunnan landslide*, вжитий у позиції спрямовування уваги заголовка, представлений на початку постінтродуктивного абзацу означеною

структурою *The landslide* (3), а локальні (*China's southwestern province of Yunnan, in Zhaotong city*) та темпоральні одиниці (*at 05:51 local time, on Monday*) акцентують персуазивний характер викладу матеріалу за рахунок наведення точних даних. Фокусування в четвертому абзаці на чиновнику найвищого рангу забезпечується суб'єктно-предикатною структурою на позначення мовлення *President Xi Jinping has ordered* (4), яка вказує на примушення та нав'язування власної волі. Висунення структури *the cause of the landslide remains unclear* (5) у наступному абзаці вказує на причину події.

Авторизаційна модель структурує 85 новинних текстів (57 % від загальної кількості досліджених статей) з опорою на етос, указуючи на відомих особистостей, інституції, заклади та використовуючи їхню точку зору як засіб переконання, представлену предикативними конструктами на позначення мовлення. Персуазивність відображення події досягається за рахунок указівки на знаних осіб за допомогою суб'єктно-предикатних структур, які репрезентують висловлювання політиків (*Donald Trump says, President Hakainde Hichilema urges*), заяви організацій (*The United Nations refugee agency has said, the King Center in Atlanta said*). Середній рівень персуазивності простежується в новинних текстах, де конструкти метонімічно або за допомогою збірного іменника позначають джерело інформації (*North Korea says; the staff say, charity warns, the government has insisted*). Низький рівень впливу на читачів представлений конструктами на позначення заяв місцевих чиновників (*sub-postmistress urges, a coroner has ruled*), невстановлених осіб (*says minister, officials say*) або доказів у вигляді різноманітних документів (*satellite imagery and videos reveal*). Залежно від необхідності фокусування на самій події або джерелі інформації останнє може бути представлене в заголовку в позиції привернення її утримування уваги, її спрямування або в інтродуктивному абзаці, а тому виокремлюємо три варіанти: заголовно-ініціальний, заголовно-фінальний і відкладений.

Заголовно-ініціальний варіант авторизаційної моделі репрезентує джерела інформації суб'єктно-предикатним конструктом на початку заголовка і продовжує висувати подібні конструкти в наступних абзацах новинного тексту. При цьому можливі два різновиди зазначеного варіанта: фокусування на одному джерелі та на декількох. Так, у наведеному нижче тексті новин висунуто одне джерело інформації в початкову позицію синонімічними суб'єктно-предикатними конструктами:

1. *Rishi Sunak admits he has failed to cut NHS waiting lists*

2. *Rishi Sunak has admitted the government has failed on a pledge to cut NHS waiting lists in England.*

3. *The prime minister said the government had "not made enough progress" but that industrial action in the health service "has had an impact".*

4. *Mr Sunak made the comments in a TalkTV interview with Piers Morgan.*

5. *He was also challenged over his policy of sending some asylum seekers to Rwanda to deter people from crossing the Channel in small boats. (www.bbc.com, 05.02.2024)*

Суб'єктно-предикатні конструкти, висунуті в сильні позиції кожного абзацу представленого новинного тексту, ілюструють деінтенсифікацію: у заголовку та інтродуктивному абзаці агентивна одиниця включає прізвище та ім'я (*Rishi Sunak*), що вказує на обізнаність читачів з особою і впливає на їхнє сприйняття прочитаного. У постінтродуктивному абзаці агентивний конструкт називає посаду (*the prime minister*), тоді як у наступних абзацах понижується його статус одиницями *Mr Sunak made the comments* (4), що є почесною формою звертання до особи, яка виконує буденну діяльність, та *he was challenged* (5), що вказує на сумніви в діях особи чоловічої статі.

Заголовно-фінальний варіант авторизаційної моделі вказує на джерело інформації в позиції спрямування уваги заголовка. При цьому на початку заголовка представлені суб'єктно-предикатні структури, які позначають загрозу безпеці учасників подій за рахунок каузативних або на позначення переміщення предикативних конструктів (*Russia deliberately risked lives, Russian landing ship Caesar Kunikov sunk, boy died*), імовірність певної події за допомогою модальних предикативних конструктів (*fingerprints may not be unique, students unable to afford food*), оцінку ситуації завдяки прикметникам у складі агентивних конструктів (*difficult decisions, £10k payout 'cruel'*). Представлення декількох джерел інформації в подальшому тексті створює ефект перспективізації події за рахунок висвітлення різних точок зору:

1. *N Korea conducts 'underwater nuclear weapons system' test — state media*

2. *North Korea says it has carried out a test of its "underwater nuclear weapons system" in response to drills by the US, South Korea and Japan this week.*

3. *The underwater drone, which supposedly can carry a nuclear weapon, was tested off the east coast, state media said.*

4. *There is no other evidence of the tests being conducted and Seoul had earlier said the North's descriptions of the drones' capability were exaggerated.*

5. *South Korea called the reported tests a "provocation". (www.bbc.com, 19.01.2024)*

У наведеному новинному тексті джерело інформації, представлене в позиції спрямування уваги заголовка *state media* (1), належить до невисокого рівня надійності, тому що називає узагальнено лише вид ЗМІ, а тому свідчить про приховане переконання під час подачі фактів. Подальша текстова апеляція до авторитетів здійснюється за рахунок суб'єктно-предикатних конструктів середнього персуазивного статусу за рахунок метонімічного представлення джерела інформації (*North Korea says, state media said*).

Точка зору протилежної сторони відображена подібними суб'єктно-предикатними одиницями, які метонімічно вказують на висловлювання високопосадовців: *Seoul had earlier said* і *South Korea called*.

Відкладений варіант авторизаційної моделі аранжує тексти з указівкою на джерело інформації в інтродуктивному абзаці. При цьому суб'єктно-предикатний конструкт у заголовку вказує на загрозу безпеці (*North Korea hacked emails*), зміни в житті людей за допомогою структур на позначення переміщення (*attacks on UK shop workers rises*), вплив обставин на індивідів за рахунок пасивних предикатних конструктів (*Defence Secretary Lloyd Austin released, US fugitive re-arrested*), а тому цей варіант створює враження персуазивної репрезентації подій:

1. *Ukraine death toll rises to 18 after Russian missile attacks*

2. *Eighteen people were killed and 130 injured in Russian missile attacks on Ukrainian cities on Tuesday morning, President Volodymyr Zelensky says.*

3. *He said 139 houses were damaged, and the death toll could rise as more people may be trapped under the rubble.*

4. *Officials in Ukraine's second biggest city of Kharkiv in the north-east, earlier said eight people were killed, including an eight-year-old girl.* (www.bbc.com, 23.01.2024)

У наведеному тексті заголовок містить суб'єктно-предикатну структуру *Ukraine death toll rises* у позиції привернення й утримування уваги та конструкт *Russian missile attacks* (1) у спрямуванні уваги, які репрезентують жакливу подію, що апелює до базової потреби в безпеці. Додаткове враження переконання в представленні подій створюють квантитативні конструкти в заголовку (*to 18*) та інтродуктивному абзаці (*eighteen people, 130 injured*) і темпоральна одиниця (*on Tuesday morning*). Проте конструкт *President Volodymyr Zelensky says* (2) вказує на джерело інформації високого статусу, тобто аналізований текст містить ознаки персуазивності за рахунок апеляції до авторитетів. Цей ефект посилюється двома конструктами в основному тексті: *he said* (3), що вводить додаткове висловлювання президента України, і розширений конструкт *officials in Ukraine's second biggest city of Kharkiv in the north-east, earlier said* (4), що відображає джерело низького персуазивного статусу за рахунок іменника в множині на позначення місцевих чиновників і темпоральної структури, яка репрезентує місце роботи посадовців.

Емотивна модель побудови 13 новинних текстів (8 % від загальної кількості проаналізованих статей) зумовлює вживання конструктів, які апелюють до пафосу як засобу переконання через емоції читачів. Ця модель має два варіанти: предикатний та означальний. За **предикатного** варіанта заголовки новинних текстів містять агентивний конструкт у позиції привернення

уваги в заголовку й емотивну предикативну структуру на позначення почуття чи емоції в позиції утримання уваги. При цьому предикативні конструкти позначають розчарування (*'disappointed' by <...> nomination snubs*), роздратування (*annoys both sides*), шок (*'shock' at skin cancer diagnosis*), страх (*'appalled' by reported criticism; horrified by type 1 diabetes*). Композиція новинного тексту включає початкове фокусування на референті, що переживає певний стан, агентивних конструктах в ініціальних позиціях заголовка та інтродуктивного абзацу, деталізації причини відчуттів за допомогою агентивних, локальних і темпоральних структур в інтродуктивному абзаці та виокремленні джерела інформації в постінтродуктивному абзаці.

1. *Sarah Ferguson's 'shock' at skin cancer diagnosis*

2. *The Duchess of York has spoken of her "shock" at being diagnosed with malignant melanoma, a form of skin cancer, but is in "good spirits".*

3. *In an Instagram post, she said she was "grateful for the many messages of love and support."* (www.bbc.com, 22.01.2024)

У наведеному тексті агентивна структура *Sarah Ferguson's 'shock'* (1) називає особу, яка переживає негативний стан, а використання лише імені та прізвища вказує на її високий персуазивний статус. Висунення в ініціальну позицію інтродуктивного абзацу суб'єктно-предикатної структури *The Duchess of York has spoken* (2) репрезентує її як впливове джерело інформації завдяки вказівці на офіційний титул. Локативна одиниця *in an Instagram post* (3) уточнює місце публікації висловлювання для підсилення враження переконувальної подачі матеріалу.

За другого, **означального, варіанта** патетичної моделі заголовок новинного тексту містить оцінний конструкт, одна з позицій якого заповнена прикметником, що відображає суб'єктивне сприйняття ситуації, нав'язуючи її аудиторії (*amazing, terrible, crushing*). Повторюваність таких конструктів у новинному тексті пов'язана з персуазивним статусом новини, а тому розрізняємо одно-, дво- та трирівневе вживання структур. За однорівневого використання оцінного конструкту в заголовку він лише привертає увагу читачів, а тому вплив на них малий:

1. *Iraq condemns 'irresponsible' US air strikes on Iran-backed groups*

2. *The Iraqi government has strongly condemned US strikes which targeted sites used by Iranian-backed groups in Iraq on Wednesday.*

3. *A spokesperson for Iraqi Prime Minister Mohammed Shia al-Sudani said they "blatantly" violated his country's sovereignty.* (www.bbc.com, 24.01.2024)

У наведеному новинному тексті заголовок містить оцінний конструкт *'irresponsible' US air strikes* (1), що відображає недбале ставлення до можливих поганих наслідків (Longman) і вказує на критику дій (Collins) США Іраком.

Дворівневе використання оцінних конструктив у заголовку та інтродуктивному абзаці свідчить про інтенсифікацію впливу на адресатів і його вищий ефект:

1. *La Kena: Notorious Mexican cartel leader captured*

2. *The leader of a faction of the notorious Gulf Cartel in Mexico has been arrested, local media reports.*

3. *José Alberto García Vilano, also known as La Kena or Ciclón 19, allegedly leads the violent Los Ciclones cell. (www.bbc.com, 19.01.2024)*

У цьому тексті подвійне вживання прикметника *notorious* у конструктах *notorious Mexican cartel leader* (1) та *the notorious Gulf Cartel* (2) акцентує погані вчинки (Longman) учасників події.

Для підсилення персуазивного ефекту і створення враження об'єктивного представлення подій оцінні конструкти подаються в новинних текстах як цитати очевидців або спеціалістів:

1. *Husband and son jailed for 'shocking' neglect death*

2. *The husband and son of a severely malnourished and dehydrated woman have been jailed for the "shocking and reprehensible" neglect which led to her death.*

3. *Dorothy Morgan, 71, died 10 days after she was admitted to hospital in February 2021. (www.bbc.com, 25.03.2024)*

Дворівневе вживання оцінного конструкта в заголовку *'shocking' neglect death* (1) та інтродуктивному абзаці *"shocking and reprehensible" neglect* (2), які репрезентовані як цитати експерта, має високий вплив на адресатів, підкреслюючи моральний бік вчинку (Longman).

Трирівневе використання оцінних конструктив у заголовку, інтродуктивному абзаці та основному тексті новин має найвищий вплив на читачів за рахунок постійного нагадування про певну характеристику події:

1. *Sheffield: 'Incredibly lucky' man survives parachute failure*

2. *A paraglider was "incredibly lucky" to survive, suffering only minor injuries after his parachute failed, firefighters have said.*

3. *The man, aged in his 60s, landed on a "large tent-like structure" in an industrial estate in Ecclesfield, South Yorkshire Fire & Rescue said.*

4. *It said the nature of the structure helped soften his fall on Saturday.*

5. *Gavin Jones, from the fire service, said: "In 25 years firefighting I've never known of an incident like it."*

6. *He added: "The man has been incredibly lucky and I'm just so pleased we were able to bring him to safety." (www.bbc.com, 30.03.2024)*

У наведеному новинному тексті персуазивний вплив на аудиторію здійснюється трьома способами. По-перше, тричі використано оцінний конструкт: агентивний — у заголовку *incredibly lucky man* (1), предикативний — в інтродуктивному абзаці *was "incredibly lucky"* (2) й основний

частині тексту *has been incredibly lucky* (6). По-друге, ці конструкти подані як цитати невідомих експертів (1), неназваних пожежників (2) і спеціаліста Гевіна Джонса (6). По-третє, текст містить інший оцінний конструкт для акцентування позитивного завершення події *I'm just so pleased* (6).

Висновки

Моделі аранжування новинних текстів зумовлені вживанням конструктив у послідовних блоках та абзацах. Дескриптивна модель впливає на читачів за рахунок апеляції до логосу та має чотири варіанти фокусування, тобто повторення конструктив у послідовних абзацах: початкове, з акцентом на структурі, вжитій у позиції привернення уваги; поступове, за умови послідовного висунення на початок абзаців конструктив на позначення референтів, названих у заголовку; рамкове, що полягає в повторенні конструкта, вжитого в позиції привернення уваги заголовка в ініціальной позиції інтродуктивного абзацу, і фокусуванні на референті, репрезентованого в позиції спрямовування уваги, в основній частині тексту; уточнювальне, що повторює конструкт, вжитий у позиції привернення уваги в інтродуктивному абзаці, а основний текст містить причини події або реакції експертів. Авторизаційна модель апелює до етосу завдяки наведенню точки зору відомих особистостей, спеціалістів та свідків і має три варіанти: заголовно-ініціальний, коли джерело інформації вказане в позиції привернення й утримування уваги; заголовно-фінальний, якщо джерело подане в позиції спрямовування уваги; відкладений, коли воно представлено в інтродуктивному абзаці. Емотивна модель побудови новинних текстів апелює до пафосу за допомогою емотивних предикативних конструктив або оцінних структур. Подальше дослідження вбачаємо у вивченні новинних повідомлень про виступи відомих особистостей і наративів із застосуванням конструктивного підходу.

Покликання

- Потапенко, С. (2019). Тексти англomовних новин: руйнування жанрового канону? *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 70, 64–77.
- Abbas, A. H. (2022). Politicizing the Pandemic: A Schemata Analysis of COVID-19 News in Two Selected Newspapers. *International Journal for the Semiotics of Law*, 35(3), 883–902. <https://doi.org/10.1007/s11196-020-09745-2>
- Browse, S. (2018). *Cognitive Rhetoric: The Cognitive Poetics of Political Discourse*. John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/lal.31>
- Collins Dictionary. (n. d.). Available online: <https://www.collinsdictionary.com> (accessed on 18.04.2024)
- Cotter, C. (2011). *News Talk. Investigating the Language of Journalism*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511811975>
- Coticchia, F., & D'amato, S. (2018). Can you hear me, Major Tom? News, narratives, and contemporary military operations: the case of Italian mission in Afghanistan. *European security*, 27(2), 224–244. <https://doi.org/10.1080/09662839.2018.1484729>
- Diessel, H. (2015). Usage-based Construction Grammar. In E. Dąbrowska & D. Divjak (Eds.), *Handbook of Cognitive Linguistics*

- (pp. 296–321). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.2411.5365>
- Dijk, T. A. Van (1985). Structures of news in the press. In T. A. Van Dijk (Ed.), *Discourse and Communication: New approaches to the analysis of mass media discourse and communication* (pp. 69–93). De Gruyter.
- Głaz, A., & Trofymczuk, A. (2020). Voice and viewpoint in journalistic narratives. *Language Sciences*, 80. <https://doi.org/10.1016/j.langsci.2020.101274>
- Goldberg, A. E. (2006). *Constructions at Work: The Nature of Generalization in Language*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199268511.001.0001>
- Hilpert, M. (2021). *Ten Lectures on Diachronic Construction Grammar*. Brill. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.c.5289337.v1>
- Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar: The Structure of English*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1111/ijal.12461>
- Longman Dictionary of Contemporary English. (n.d.) Available online: <https://www.ldoceonline.com> (accessed on 18.04.2024)
- Lupano, E. (2018). News and Views: Definitions and Characteristics of Genres in Chinese Journalism. *Lingue Culture Mediazioni / Languages Cultures Mediation*, 5(2), 51–70. <https://doi.org/10.7358/lcm-2018-002-lupa>
- Nordquist, R. (2023, April 5). Construction Grammar. *ThoughtCo*. Available online: <https://www.thoughtco.com/what-is-construction-grammar-1689794> (accessed on 18.04.2024).
- Potapenko, S. (2021). Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian. *SHS Web of Conferences*. 105, 02001. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>
- Ungerer, T., & Hartmann S. (2023). *Constructionist Approaches: Past, Present, Future*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009308717>
- Yarlott, W. V. H., Cornelio, C., Gao, T., & Finlayson, M. A. (2018). Identifying the discourse function of news article paragraphs. In *Proceedings of the Workshop on Events and Stories in the News* (pp. 25–33). Association for Computational Linguistics <https://aclanthology.org/W18-43>
- Cotter, C. (2011). *News Talk. Investigating the Language of Journalism*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511811975>
- Coticchia, F., & D'amato, S. (2018). Can you hear me, Major Tom? News, narratives, and contemporary military operations: the case of Italian mission in Afghanistan. *European security*, 27(2), 224–244. <https://doi.org/10.1080/09662839.2018.1484729>
- Diessel, H. (2015). Usage-based Construction Grammar. In E. Dąbrowska & D. Divjak (Eds.), *Handbook of Cognitive Linguistics* (pp. 296–321). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.2411.5365>
- Dijk, T. A. Van (1985). Structures of news in the press. In T. A. Van Dijk (Ed.), *Discourse and Communication: New approaches to the analysis of mass media discourse and communication* (pp. 69–93). De Gruyter.
- Głaz, A., & Trofymczuk, A. (2020). Voice and viewpoint in journalistic narratives. *Language Sciences*, 80. <https://doi.org/10.1016/j.langsci.2020.101274>
- Goldberg, A. E. (2006). *Constructions at Work: The Nature of Generalization in Language*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199268511.001.0001>
- Hilpert, M. (2021). *Ten Lectures on Diachronic Construction Grammar*. Brill. <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.c.5289337.v1>
- Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar: The Structure of English*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1111/ijal.12461>
- Longman Dictionary of Contemporary English. (n.d.) Available online: <https://www.ldoceonline.com> (accessed on 18.04.2024)
- Lupano, E. (2018). News and Views: Definitions and Characteristics of Genres in Chinese Journalism. *Lingue Culture Mediazioni / Languages Cultures Mediation*, 5(2), 51–70. <https://doi.org/10.7358/lcm-2018-002-lupa>
- Nordquist, R. (2023, April 5). Construction Grammar. *ThoughtCo*. Available online: <https://www.thoughtco.com/what-is-construction-grammar-1689794> (accessed on 18.04.2024).
- Potapenko, S. (2019). Teksty anhlomovnykh novyn: ruinovannia zhanrovoho kanonu? [English news texts: Destruction of genre canon]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna*, 70, 64–77.
- Potapenko, S. (2021). Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian. *SHS Web of Conferences*. 105, 02001. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>
- Ungerer, T., & Hartmann S. (2023). *Constructionist Approaches: Past, Present, Future*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009308717>
- Yarlott, W. V. H., Cornelio, C., Gao, T., & Finlayson, M. A. (2018). Identifying the discourse function of news article paragraphs. In *Proceedings of the Workshop on Events and Stories in the News* (pp. 25–33). Association for Computational Linguistics <https://aclanthology.org/W18-43>

References (translated and transliterated)

- Abbas, A. H. (2022). Politicizing the Pandemic: A Schemata Analysis of COVID-19 News in Two Selected Newspapers. *International Journal for the Semiotics of Law*, 35(3), 883–902. <https://doi.org/10.1007/s11196-020-09745-2>
- Browse, S. (2018). *Cognitive Rhetoric: The Cognitive Poetics of Political Discourse*. John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/lal.31>
- Collins Dictionary. (n.d.). Available online: <https://www.collinsdictionary.com> (accessed on 18.04.2024)

Nataliia Talavira

Kyiv National Linguistic University, Ukraine

MODELS OF STRUCTURING ENGLISH NEWS TEXTS

The relevance of the article is determined by the attention of modern linguists to the study of texts of various genres and their impact on the target audience. The object of the research is news texts, which resort to convincing the addressee of the truthfulness of the events described, influencing their perception, judgment and worldview. There arises a problem of how news texts guide their readers in forming a particular view on the event. The persuasive nature of news texts has made it possible to study them with the help of rhetorical modes of persuasion: ethos, logos, and pathos. The purpose of the research is to establish models of structuring news texts at the level of their composition and linguistic ornamentation. The novelty of the work consists in the application of the constructionist approach, based on morphosyntactic constructions as pairings of form, meaning and functions, stored at the mental level. Constructs as speech realization of constructions represent various relations of the surrounding world. During the research, the method of continuous sampling, component, contextual and rhetorical analyses were applied. The research material comprises 150 news texts on the English website BBC News.

The results of the study. Models of structuring news texts reflect their impact on the target audience. Depending on the type of construct and its placement in the headline, lead, post-lead and the main text of the news, three models are distinguished: descriptive, authorizing and emotive. According to the descriptive model, news texts appeal to logos via arguments, judgments, and facts and are characterized by focusing, that is, the repetition of identical or synonymous agentive constructs in successive paragraphs. The authorizing model of news texts structuring is based on ethos, that is, appeal to famous personalities, experts and witnesses of the event as a mode of persuasion and a source of information. This model is embodied by predicative constructs indicating speech process in the headline or lead. The emotive model of arranging news texts appeals to pathos and is represented by emotive predicative constructs or evaluative pairings. Further research foresees considering news reports about the speeches of famous personalities and politicians and narratives using the constructionist approach.

Keywords: news text; persuasiveness; morphosyntactic construction; construct; model of structuring news texts.

Стаття надійшла до редколегії 18.04.2024